23/08/2021

Η Παναγία Μαυρομωλίτισσα στο Μέγα Ρεύμα Βοσπόρου

/ Ομογένεια

Στις 23 Αυγούστου γιορτάζεται η Απόδοση της Κοίμησης της Θεοτόκου, τα εννιάμερα της Παναγίας, και η Εκκλησία κλείνει με την ίδια πανηγυρική διάθεση την Κοίμηση και τη Μετάσταση της Παναγίας, που τιμάται στις 15 Αυγούστου.

Η Παναγία η ΜΑΥΡΟΜΩΛΙΤΙΣΣΑ η εικόνα που κοσμεί τον Ιερό Ναό Ταξιαρχών στο ΜΕΓΑ ΡΕΥΜΑ γιορτάζει σήμερα.

Κατά το περίφημο Φαναράκι του Βοσπόρου και όχι μακριά από το Ρούμελη Καβάκ σε ένα ύψωμα βρίσκονταν άλλοτε ένα Βυζαντινό μοναστήρι. Το άσυλο αυτό των μοναχών κτίσθηκε κατά τον l2ο αιώνα από Ρωμαία Αυτοκράτειρα ή Ηγεμονίδα.

Ο Αλ. Κ. Υψηλάντης ταξιδεύων κατά το 1778 στα παράλια του Πόντου και ξεκινώντας από την πόλη διέπλευσε τον Βόσπορο. Πέρασε λέγει, από το Ποριάζ Λιμάνι, ή το λεγόμενο Καρατάς.
Στο ιερό της Ευρώπης είχε κατασκευασθεί υπό των Βυζαντινών τεχνητός λιμένας, όπου και γίνονταν η εκτελώνιση των εμπορευμάτων τα οποία διακόμιζαν τα πλέοντα πλοία στο Βόσπορο.

Επί των ημερών του Σκ. Βυζάντιου (1862 και προηγουμένως) σώζονταν τα ερείπια της εκεί αποβάθρας , τα οποία ονομάζονταν από τους Τούρκους Σκάλα τελωνείου (Gümrük Iskelesi) από δε τους Γραικούς Μαύρος Μώλος. Για τον λόγο αυτό το μοναστήρι επί του υψώματος της θέσεως -όπου η στενή κοιλάδα- ονομάζονταν Μονή του Μαύρου Μώλου η δε Παναγία η Παντάνασσα κρεμασμένη στο εξωτερικό Αγίασμα της Μονής και λέγονταν Μαυρομωλίτισσα. Το 1546 ο γνωστός Γύλλις είδε δύο εκκλησίες στην περιγραφείσα τοποθεσία. Μία στο όνομα του Αγίου Νικολάου (για τούς Θαλασσινούς) και άλλη μία στο όνομα της Παναγίας Μαυρομωλίτισσας. Η δεύτερη ήταν μέσα στις καστανιές για΄αυτό και λέγονταν και Καστανιώτεισσα. Ο Γερλάχιος κατά το 1577 ομιλεί μόνο για χωριό που το ονόμαζαν Καστανιαί κοντά στην Μαύρη Θάλασσα και προσθέτει ότι την 15 Αυγούστου τελούνταν πάνδημο πανηγύρι στο οποίο προσέρχονταν δέκα χιλιάδεν περίπου προσκυνητές από άνδρες και γυναίκες.

Το Μοναστήρι του 1713 γκρεμίσθηκε από τον κατακτητή της Πελοποννήσου Τζιν Αλή Σεχχίτ πασά ο οποίος σκοτώθηκε στην μάχη του Πέτερβαραντινο. Τότε μεταφέρθηκε από εδώ στην εκκλησία των Ασωμάτων στις Εστίαις (Μέγα Ρεύμα), γράφει ο Σκ. Βυζάντιος, η μέχρι νυν προσκυνούμενη εκεί αρχαία εικόνα της Θεοτόκου, η επιλεγόμενη για το λόγο αυτό Μαυρομωλίτισσα.

Οι διασκορπισθέντες μοναχοί – μερικοί απ’ αυτούς – την εικόνα της Μαυρομιωλίτισσας, την μετέφεραν στο Μέγα Ρεύμα. Προτίμησαν το χωριό αυτό γιατί ήταν το πολυπληθέστερο και ασφαλέστερο. Για την μεταφορά αυτής έχουμε διάφορες ιστορικές μαρτυρίες εκ της παραδόσεως η οποία πάντοτε ζωντανή διαμένει στον νου και στην καρδιά των Μεγαρευμιωτών.

Ο Καισάριος ο Δαπόντε το 1768 έγραψε την Απαρίθμηση των ονομασιών Ναών και Μονών της Παναγίας. Για την Παναγία την Μαυρομωλίτισσα (την εικόνα) λέγει:

Φευ, τώρα αφανίσθηκεν, έχομε μετά βίας (Βλαχέρναι)
μόνον ταγίασμα αυτής, βρύσιν θαυματουργίας,
καθώς και προ πεντήκοντα ετών κατεδαφίσθει

του Μαύρου Μώλου η μονή και εχάθη, αφανίσθη
ητον απάνω στο Στενό, κοντά εις το Φανάρι,
των Μαυροθαλασσίτικων των καραβιών καμάρι,
την Παναγίαν και αυτή ήξευρε νοικοκύρη
και χρόνον έκανε μεγάλο παναγύρι
Πάγω στο Αρναούτκιοϊ, μεταβαίνω στην Εκκλησίαν
και την Μαυρομωλίτισσαν βλέπω την Παναγίαν
όπου εφέρθηκεν εδώ από το Μαυρομώλου
αφόντες εκρημνίσθηκεν αυτό όλως διόλου
καθώς ετών προ εκατόν αθλίως εκρημνίσθη
Βασιλική πάλιν χειρί και πάντη αφανίσθη.

Κατά το 1808 έγινε το μεταχίσιμον του ασημιού της εικόνας της Υπεραγίας Θεοτόκου της Μαυρωμολίτισσας, αφού προ τριών ετών είχαν βάλει «πέτρα σομακιά» εμπρός εις την Παναγία. Υπήρχε δε και ένα εικονοστάσιο (τέμπλον) όπου ετοποθετείτο η εικόνα την οποία τόσον πολύ ετίμων οι Μεγαρευμιώτες. Και σε πολλά άλλα μέρη των κωδίκων μνημονεύεται η ιστορική εικόνα της Μαυρομωλίτισσας.

Η Αδελφότητα φρόντιζε για την διατήρηση της εικόνας, την διοργάνωση πανήγυρης για την 23 Αυγούστου, η οποία προσλάμβανε τον χαρακτήρα πανηγυρικής εκδρομής μεγάλο μέρους του χωριού. Μετέβαιναν πολλοί εγχώριοι και ξένοι, κατ΄ αρχάς με καΐκια, έπειτα με μοτόρια και βαποράκια, που τα παραχωρούσαν δωρεάν ομογενείς εφοπλιστές, στο ύψωμα του Μαύρου Μώλου όπου και το αγίασμα. Εκεί τοποθετείτο η μεταφερόμενη εικόνα και εψάλλετο η ακολουθία του Αγιασμού από τον Κλήρο του Μ. Ρεύματος, ενώ προπορεύονταν της εικόνας τα ΄Αγια εξαπτέρυγα. Ο εξιστορών αυτά (Επίσκοπος Σκοπέλου Γεννάδιος) δύο φορές είχε το ευτύχημα να προεξάρχει της πανήγυρης αυτής ως αρχ. προϊστάμενος Μ. Ρεύματος, κατά τα έτη 1921 και 1922. Έκτοτε περιορίσθηκε ο εορτασμός εντός του ναού όπου και ψάλλεται ο αγιασμός. Η πανήγυρις, καθώς είδαμε, τελείτο την 15η Αυγούστου και αργότερα (1675) την 23η Αυγούστου.

Η εικόνα της Παναγίας της Μαυρομωλίτισσας, έχει εξέχουσα σημασία για τους Ρωμιούς του Μεγάλου Ρεύματος. Η προσθήκη του ξύλινου νάρθηκα έγινε δαπάνη της οικογένειας Μποσταντζόγλου το έτος 1906.

Πηγή: Κοινότητα Μεγάλου Ρεύματος Βοσπόρου